

Du är Lina Wallert. Du föddes 1949, 1969 är du alltså 20 år gammal. Du studerar till att bli sjuksköterska i stan på våren och hösten och på Norrtälje lasarett om sommaren och ser fram emot att praktisera. Du bor i Stockholm på Luntmakargatan 7 med Mamma och Stellan, din lillebror.

I början på femtiotalet packade din Pappa sina kappsäckar och gick. Du minns inte hur han såg ut, du var ju ändå så ung då. Det finns i och för sig ett fotografi någonstans.

Istället fick du en annan Pappa som var mycket bättre, mosters man, Alexander. Han är toppen. Mamma och Lina och du tillbringar alla somrar, jular, påskor, helger hos dem, på ön Granhamn; det är er ö. Det här handlar om dig, din syster, dina kusiner (Petter och Rina), men framför allt om *Pappa*.

Lina

mest kring 1969

Kära Ni,

tänk er Göteborg. Tänk er vampyrer. Tänk er vampyrer – i Göteborg. Inga spår efter Alex är ett vanligt friformsäventyr. Äventyret handlar om mig och därför är det väl inte mer än rätt att jag skriver detta förord. För för mig är Inga spår efter Alex speciellt just för att handlar om mig, men för er kommer det med stor sannolikhet bara att vara ett vanligt äventyr; kanske kommer ni att komma ihåg någonting, kanske en träffsäker mening eller ett fantastiskt samspel, kanske kommer allt att vara glömt när ni lämnar rummet, vem vet? Jag försöker inte göra er negativt inställda – men ni måste förstå att det handlar om mig, inte om er; jag är stjärnan här, inte ni. Det är bara så, det är inte jag som har skrivit det.

Om vad handlar Inga spår efter Alex? Inga spår efter Alex handlar inte om vampyrer, jazzande brinnande dvärgar eller om mörka hemligheter. Inga spår efter Alex handlar om mig, det handlar om minnen och drömmar, om hur minnet sviker oss gång på gång, om missuppfattningar och om riktiga och felaktiga slutledningar. Rättelse: meningen är att Inga spår efter Alex skall handla om allt detta, men till syvende og sist är det ni som väljer vad äventyret faktiskt skall handla om. Beslutet är ert – och mer er menar jag inte Er, utan er alla: Stellan och Lina; Petter och Rina. Det här är till för er.

Märk väl: allt som står i detta häfte är tvivelsutan sant. Många timmar satt jag i länstolen i mina engelska filtofflor med benen invirade i en filt och läste korrektur. När jag slutligen var klar övervakade jag

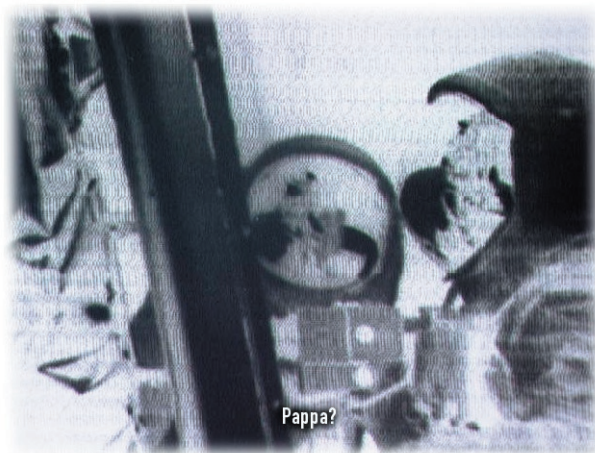
själv hela rättningsprocessen och stod själv vid valsarna för att försäkra att allt gick rätt till vid dupliceringen. Stavfel kan kanske förekomma, men innehållet är sant. *Vad är då sanning? Vems sanning? Sanning för vem?* Och det är här vi kommer tillbaka till ämnet igen, sanningen. För vad har verkligen hänt? Och hur upplevs de verkliga skeendena? Finns det flera sanningar och är de isåfall subjektiva och/eller ömsesidigt uteslutande? Och en sak till: att sanningen åldras som vin. *För det som hände 1969 kanske inte alls har hänt 1982, eller omvänt, och åtminstone inte på samma sätt.* Är mina minnen mina minnen?

Vad viktigare är, är att allting redan har hänt, eller så hände det inte. Ännu viktigare är att ingenting viktigt kommer att hända. Nu vet ni, det finns inga mörka hemligheter som skall upptäckas. Det är ni som måste fylla äventyret med innehåll, förlänga era tidigare liv, liv som Stellan och Lina; Petter och Rina. Ni kommer att förstå, småningom, ge er till tåls.

Min son Petter drömmer om att bli en stor författare. Det kommer han aldrig att bli, men det hör inte hit. Hursomhelst är det han som har satt samman dessa häften. Min blygsamhet förhindrar mig från att göra några större ingrepp; jag har bidragit med vissa vackra meningar och strukit andra. Jag ville inte att språket skulle vara så mustigt och löddrigt. Jag ville att vi skulle ta det litet lugnare och tänka efter före. Jag ville bara att det skulle vara vackert. För det är fint, när det är vackert. Vi ses på den andra sidan.

Vänligen,

Dappa

I en notis i Expressen nyligen kunde man läsa att en tolvårig pojke hade fått armen avbiten av en haj men att hans farbror hade jagat ikapp hagen, bant isär dess käftar och tagit tillbaka armen. Nu hade läkare sytt fast armen igen och allt var frid och fröjd. Detta hände naturligtvis i Amerika, var annars?

Tänk er Stockholms skärgård. Tänk er en Pappa som denna amerikanska farbror. Tänk er denna Pappa – i skärgården.

I.

Att leva på vår ö var inte alltid som att leva på en skärgårdsö. Ibland var det mer som att leva på en söderhavsö, på yttersta spetsen av något kargt i en Grekisk övärld eller någonstans i Syditalien. Men det var trots allt en skärgårdsö.

På vår ö bodde ingen Österman. Ej heller någon västerfeigubbe eller Söderman. Vi bodde där: Wallert och Söderlind. Pappa, Mamma, Mamma, Stellan, Lina, Rina, Petter, Johansson, Hermansson, Håkansson och tusen andra. Affärsbryggan sköttes och ägdes av Gunnarsson. Också kiosken.

Alla var vi skärgårdsbor. Men det var ingenting man talade om. Det var först senare. Vi var alla skärgårdsbor och rospiggar. Oavsett. Från Tjockö till Räfsnäs till Telje.

Vi hade inga invandrare. Vi hade fastlandsbor. Rospiggarna var inte fastlandsbor. Stockholmarna var inte rospiggar.

Att leva på vår ö var inte alltid som att leva på en skärgårdsö: vi översvämmades inte av sommargäster. När industrisemestern började ockuperades inte tältplatser av tält eller naturhamnar av båtar. På affärsbryggan satt inte Gunnarsson med ena foten på dieselpumpen med sin cigarett och såg anstormningen. Ön blommade inte upp. Vår ö var alltid lika öde. Vår som vinter. Sommar som höst. Det är faktiskt sant.

Vi var alla skärgårdsbor, skärgårdsbor och rospiggar. Men det var ingenting man talade om. Så var det bara. Precis på samma sätt som en pojke är en pojke och en flicka en flicka. Det är ingenting man talar om. Så är det bara. Det är först senare. Det är då det börjar bli farligt.

Vårt hus låg på vänstersidan när man seglade in i viken. Rakt fram affärsbryggan, snett till höger systrarna. Men det var också senare, och det skall vi heller inte tala om.

Vi kallade viken för Stillhetens hav. Pappa kallade vi för Pappa men han hette Alexander och alla andra kallade honom för Alex. Pappa var sjöpolis och varje morgon klockan åtta hördes ljudet i viken av polisbåtens tvåtaktsmotor och Pappa satte på sig poliskasken och gick nedför stigen ned till bryggan som fortfarande var daggvåt och klev upp på däck med en hand på relingen. Varje morgon vände han sig om så att han stod i fören när båten backade ut från bryggan och vinkade mot oss och log ett bländvitt leende. Samma leende som vi alla har på kortet, som vi fick av mamma sen när vi borde ha flyttat ut, och sedan försvann han bakom träden och båten vände sig och man kunde höra det avtagande motorljudet. Stillhetens hav blev åter stilla och eftersom det äntligen var sommar gick det utmärkt att vända sig inåt väggen och dra upp täcket och somna om. Vakna senare, alltid just detta senare, av kaffedoft. Masa sig ut i köket i söndriga engelska filttofflor och morgonrock och dricka en kopp med väldigt mycket mjölk i och lyssna på sjöfåglarna och båtarna och vinden. Titta ut på tomten och undra vad klockan var – inte för att man hade bråttom utan bara för att man var intresserad, för att jämföra mot gårdagen, för att hålla koll på statistiken. Fundera över dagen, byta om till gårdagens gamla paltor och sedan gå uppför tomten till Storhuset där mammorna varit igång sedan sjutiden och nu satt och väntade på sjörapporten och löste sommarkrysset i Allers och Svensk Damtidning. Det kan verka sorglöst. Man behöver inte ens anstränga sig.

2.

Min pappa är polis. Min pappa är astronaut. Min pappa har träffat statsministern och gamle kungen. Min pappa har evigt liv utan att för den skull ha mött eller tagit emot Jesus. Min pappa har alltid tid med mig. Min pappa säger aldrig "inte just nu" eller "imorgon, kanske". Min pappa har blåa triåer under den vita skjortan med en gul och röd triangel med ett stort "S" på. Min pappa låter mig sova ute på tomten i tält.

Min pappa låg lågt här, kom och gick som han ville. Min pappa var världens bästa pappa. Min pappa och jag hade hemligheter för alla andra. Min pappa fanns på riktigt.

3.

Rina är äldst. Sedan Lina. Sedan Petter. Sist Stellan. Jag sover i överslafen uppe på övervåningen; vi har fyra våningssängar i ett stort rum med två

fönster, ett åt öster och ett åt väster. Väggarna löper rakt en halvmeter innan de blir tak och sluttar, faller inåt och stöder sig på varandra och på taknocken för att inte störta in. Österfönstret är rakt och högt och smalt och vetter ut mot trädgården. Västerfönstret är bredare, litet snett och vetter ut mot Stillhetens hav.

4.

Vårt hus är barnens hus. Stellans planscher pryder väggarna, i stora byrån ligger våra kläder och i den lilla byrån finns Linas och Rinas. Klänningar och kostymer i garderoben på bottenvåningen. Den enda möbeln som inte är till för oss är ett gammalt arbetsbord, Pappas gamla. Det går sprickor i träet som obeslutsamma rynkor i gammal hud och solljuset speglar sig i lackflagor och den luktar polish och polityr. Där ligger alla Pappas gamla tidningar och papper och pennor. Numer används det bara till deklarationen; Pappa sitter nere hos oss och räknar debet och kredit och kräver av oss att det skall vara knäpptyst och lugnt. Vi lägger en soffkudde i den gamla moraklockan. Det krävs bara att en penna ligger fel på skrivbordet för att Pappa skall bli störd, fågelkvitter eller att Mammorna frågar om han ändå inte skall med ut i båten. ”Det kan ju inte vara hälsosamt att bara sitta och räkna och skriva dagarna i ända.”

Hur väl de vill, hur fel det blir. Pappa kräver att få vara ifred, att få hålla siffror i huvudet utan att behöva svara på frågor stup i kvarten. Ibland måste Pappa försvinna en stund, en timme eller två, i ensamhet, bara för att kunna komma tillbaka igen.

5.

Bottenvåningens enda rum och kök luktar honungsmjök och ostsmörgåsar. Förmodligen inte egentligen, men det är så förknippat med Linas honungsmjök och ostsmörgåsar att man knappt kan vara där utan att känna just den lukten, vare sig den finns där eller ej. På så sätt är den egentligen alltid där.

Hur många kvällar har vi inte suttit där, uppkurade i tevesoffan framför teven och sett på Snobbar som jobbar, Helgonet, Drop-in, Polarstation Zebra svarar inte och Casinorevyerna? Den minimala hallen luktar mest Pappas oljerock och stövlar som han hänger där för att han inte får ha den i Storhuset för mammorna. På dörrmattan står det ”välkommen” med Coca-Cola-stilen, även om mycket av texten har skavts bort, trots att vi nästan alltid går barfota. Det är bara på morgonen och på kvällen, när det är blött och kallt i gräset, som träskorna åker på. På något sätt blir det alltid så att träskorna hamnar nere hos oss, som ett krigstidslager av skor, höga

drivor av skor, och vi lånar träskor från Storhuset när vi går ned som också hamnar här, blir kvar här, flyttar hit, emigrerar. Pappas svarta träskor med stänk av vit målarfärg också. De brukade säga att vi snart kunde öppna en affär.

6.

I bokhyllan trängs gamla sanningar vars bäst-före-datum har gått ut. Hemmets Läkarbok band 1-4 (komplett), Själens Läkarbok – Handledning i mentalhygien för envar, och några gamla kokböcker. När jag var liten bläddrade jag i de där, läste sida upp och sida ner. Ibland läste jag högt för Stellan och Petter och Rina. Vi läste om gulsot och kleptomani. Vi läste om hur barn blir till, om stänklödningar och om kvinnors menstruationscykel. Det var roligt då, men sedan blev Rina och jag äldre och då var det inte så roligt längre. Då gömde vi undan böckerna på ett gömställe som Stellan och Petter aldrig kunde hitta och där fick de ligga i några år tills Pappa tog fram dörren och spände den efter båten och lät oss åka. Då hade böckerna legat i hinken bakom dörren så länge att när vi svarade att vi inte hade någon aning om hur de hade kommit dit så var det nästan inte ljug. Om jag inte hade läst högt ur de där böckerna, och sett hur Stellan och Petter och Rina vetgirigt vred och vände på allt jag sade hade jag nog inte så mycket velat blir sjuksköterska som nu. Det var härligt att få stå i centrum ett tag.

7.

Pappa hade en kartong med sig när han kom. Polisbåtens tvåtaktsmotor ekade i viken, Pappa ströp gasen och lät den glida sakta in mot vår brygga som en tyst fisk. När den var nästan inne vände han riktning, bromsade upp båten. Karl och Axel kastade åt oss tamparna som vi fäste i bryggan och sparkade ned de blå gummifendrarna som skydd för för båtens sida. Karl och Pappa bar ned kartongen, Karl skrattade och log och Pappa plirade mot oss och hade en cigarett i munnen och svettpärlor i pannan. De bar kartongen som var ganska tung uppför stigen mot huset, gick förbi vårt hus innan Pappa stannade upp, stod stilla en sekund och gjorde en överdriven teatralisk min som skulle visa att han glömt något, som om han tänkte till, och sedan backade hela kortegen, vi som var i släptåg efter och karlarna med kartongen, ned till vårt hus och in till oss, genom hallen, förbi Pappas oljerock, över dörrmattan och in i stora rummet. Pappa drog fram lågbordet och ställde kartongen ovanpå. Mammorna kom ned från storhuset för att titta de också. Vi var åtta personer i rummet och det var trångt och förväntansfullt. Pappa rev bort kartongpapperet plågsamt långsamt först

så att han i ett enda ryck kunde blottlägga innehållet. Vi hickade till, allesamman utom Pappa och Karl som visste förstås, men inte mammorna, när vi såg teveapparaten. Pappa fällde nonchalant upp antennen och lutade den mot kanten i fönstret, stack in kontakten i eluttaget. Teven gjorde ett tjutande ljud och snart såg vi myrorna kriga över skärmen. Pappa visade noga var han lade manualerna och sedan sade han åt Stellan att ta in ettan och tvåan medan han följde Karl ned till båten. De slog ett manligt fast handslag och Pappa lösgjorde själv tamparna med den slocknande cigaretten i mungipan som hängde och slokade som ett blött halmstrå. Polisbåtens motor morrade otäckt och båten försvann ut i Stillhetens hav. Mammorna skakade på huvudet, tänkte väl på hushållskassan, och försvann tillbaka in i storhuset och snart doftade det köttfärspaj och färskpotatis och fisk. Pappa satt i hammocken och såg ut över tomten och såg nöjd ut. Stellan pillade och skruvade och rattade och finjusterade. Det var innan vi visste att den teven skulle bli vårt fönster mot världsrymden. Och att de inte skulle visa Pappa i sin omloppsbanan.

8.

Pappa lärde oss att dyka i från bryggan. Han lärde oss simma och dyka efter en blåmålad sten som han slängde allt längre ut i viken allteftersom och det var stiltje och vattnet kristallklart som i den grekiska övärlden. Han visade hur man kastar sig i utan att slå emot botten hur nära ned det än är, hur man klarar sig länge under ytan utan luft och hur man andas genom ett vasstrå om man skulle bli förföljd av bovar och banditer. Pappa var full av knep och trix, han saknade botten. Oavsett vad vi tog oss för visste han ett annat eller bättre sätt. Rina simmade bäst av oss allihop. Hon var som en fisk i vattnet, lång och smal och smärt. Hennes vita armar skar genom vattnet och sköt henne framåt med grace och fart. Hon var nästan lika snabb som Pappa och Rina och Pappa tävlade och vi stod vid bryggan och skrek och hejade så att det hördes över hela Stillhetens hav. Rinas kurviga och strömlinjeformade kropp och Pappas bredaxlade, brunbrända. Rinas simtag som knappt krusade vattenytan och hennes korta, svarta hår slickat utmed huvudet. Pappas armar som piskade skummet ur vattnet och sammanbitna tänder och röda ansikte och hals.

9.

Min pappa har sprungit hundra meter på tio sekunder blankt. Min pappa knep en mördare en gång med bara händerna. Min pappa var nästan två meter lång. Min pappa har däckat en tjur med ett enda slag. Min pappa var frisksportare. Min pappa åkte i en av de vita bussarna och räckte en hjälpande hand då det otroliga var verklighet och de oskyldiga var askgrå och undernärda och matades bara tillräckligt mycket för att de inte skulle bli smala nog att försvinna genom staketet. Min pappa var fäktmästare. Min pappa älskade färskpotatis med dill och en klick smör. Min pappa var med i frivilligbrandkåren och flög i slaget om Storbritannien. Min pappa var överste. Min pappa var chef för IB. Min pappa visste att de lyssnade på våra telefonsamtal, att bruset i linorna och klicken är ljuden när de byter band, att det är då det gäller att tala fort, fort, för då har de inga bevis. Min pappa kunde fyra meningar på ryska. Min pappa kunde beställa öl på sexton olika språk. Min pappa visste skillnaden mellan fin och dålig whisky. Min pappa har seglat jorden runt. När Pappa dog skulle Tony Curtis komma på begravningen. Och vice versa.

10.

Pappa köpte skidor till alla utom Petter som fick ta hans gamla avlagda. Isen hade inte lagt sig ännu, men det var skare på snön och det var innan hela mänskligheten samfälligt glömde av att man kunde åka skidor utan i förväg uppkörda spår. Vi gav oss av inåt ön till med termosar med varm choklad, nybakta kanelbullar. Pappa hade vitgrå vinterkläder så att han såg ut som en frivillig i finska vinterkriget fast med röd toppluva med en tofs som hängde i en femton centimeter lång garntråd. Vi låg efter honom med blicken fästade på skidspåren efter honom och den gröna Fjällrävenryggsäcken som doftade kanel. Vi såg rävar i vinterskrud och harspår och Pappa berättade sådant om skogen som vi inte visste, särskilt inte om vintern. Vi fikade och tittade på isen som blev allt tjockare undan för undan och sträckte sig längre och längre ut från strandkanten. Vi fikade och lyssnade på Pappa som berättade om djuren om vintern, om vinterpälsar och iden och ekorrars vinterförråd och möss som sover under snötäcket. Vi fikade och sedan satte vi på oss skridskor och åkte på vingliga ben över en liten insjö där istäcket var tjockt och skrovligt och Pappa lärde oss att göra piruetter och åttor. Vi fikade och sedan tog Pappa fram såg och yxa och vi gav oss ut var och en för att försöka hitta den finaste granen och Pappa hittade en gran som inte var för hög och inte var för kort och inte hade för stort omfång utan var alldeles lagom. Vi fikade och sedan tog vi oss ut på isen och Pappa sågade upp ett hål för var och en av oss och vi tog våra korta spön och Pappa och Stellan och Petter turades om att sätta på

maggot till alla och sedan sänkte vi ned betena under isen och väntade; såg på kondensmolnen från våra utandningar, väntade och väntade på en svag ryckning i linorna. Pappa drog upp fisk efter fisk, han log med hela ansiktet. Han bröt mot reglerna och talade till fisken, lockade på den. Han lösgjorde fiskmunnarna från kroken och visade med händerna hur stor fisken var som han just dragit upp. Rina fick också en fisk och Petter fick två små. Vi fikade, och Pappa delade upp fisken som han dragit upp jämnt mellan oss och själv behöll han bara den stora för att det skulle bli rättvist. Vi surrade ihop grangrenarna så att granen blev nästan konformad och tunnare och lade den på en presenning och spände den efter oss och drog den genom skogen hem och ställde upp den på tomten till allmän beskådan. Vi fikade och sedan åkte vi hem i Pappas spår. Kanelbullarna var sådär färska och goda och smälte i munnen tillsammans med drickchokladen.

11.

Min pappa har fångat sill med bara händerna och dykt efter pärlor i Adriatiska havet. Min pappa har trålat i östersjön och bordats av ryska militärfartyg. Min pappa har jagat björn tillsammans med en negerkung. Min pappa har skakat hand med Gagarin. Min pappa berättade för mig hur det kändes att gå en rymdpromenad.

12.

Pappa bodde en sommar i Grekland tillsammans med Göran Tunström och Leonard Cohen i ett hus på ön Hydra. Solen stekte dem och de blev röda tillsammans. De drack Raki och kräktes tillsammans i ett vitkaklat badrum med ett hål i golvet istället för toalettstol. Allt var bra tills kvinnorna kom, sade Pappa, och rynkade på ögonbrynen så att de nästan möttes mitt i pannan och rös som av ett obehagligt minne. Ute i vardagsrummet var golvet vulkanrött av rektangulära stenar på diagonalen och i mitten stod en enorm svart flygel med svarta tangenter som negerkukar och strängar som var så spända att man trodde att pianot skulle implodera vilken sekund som helst. Det fanns inga dörrar, alla dörröppningar hade valvbågar och draperier och när man älskade hördes det ända ned till stranden där vågorna aldrig upphörde att rulla in och rasera sandslott och kärlekskranka meddelanden skrivna med en pinne i sanden. Då och då flöt det upp maneter på stranden och hade man väl bränt sig fanns ingenting annat att göra än att supa sig full sade doktorn sade Pappa och det var precis vad vi gjorde. Vi söp och skrek och våra fötter svullnade och blev röda som signalkräftor. Vi skrev så att fingrarna blödde och fick märken efter typerna på tangenterna och papperena rullade ihop sig i den enorma middagshettan. Vi satt på taket i solen och skrev i ett ljusrus,

kanske det som inspirerade Hrabal, men det var år senare, och då var vi alla hemma igen, Tunström och Cohen och jag, men på olika ställen och av olika anledningar. I kikaren såg man hela ön, fastlandet i fjärran och Kreta som en avlägsen prick i bakgrunden. Pappa hade med sig en bozuki hem och varje gång han spelade på den (han spelade som om det hade varit en gitarr) blev alla som galna, fåglarna lyfte från träden och Bosses och Anns hundar tjöt på andra sidan syrenhäcken. Pappa slog sönder bozukin mot ett klippblock på Ängsö och sedan begravde vi den bakom gamla dasset bakom storhuset och sedan var det inte så mycket mer med det. Jag har alltid velat åka till Grekland.

13.

Min pappa är starkare än din pappa. Min pappa har spelat i samma band som Clabbe. Min pappa vet var gränsen går, även om man själv måste upptäcka den, och inte bara kan berätta och få någon att förstå. Min pappa vet hut. Min pappa sätter ett likamedtecken mellan förnuft och ansvar. Min pappa tycker att det viktiga är att människan kommer till månen, inte att det blir ryssarna eller amerikanerna som vinner. Min pappa är pragmatiker, han åker med den som har raketerna först färdiga. Min pappa skulle offra sitt liv för någonting han tror på. Min pappa skulle aldrig ljuga. Min pappa har ryckningar ibland i vänstra ögonvrån.

14.

Varje sommar åkte vi någonstans allesamman. Till en början åkte vi till Katrineholm, till Bornholm och till Danmark. Sedan tog vi oss längre och längre ut i Europa. Målet var att slutligen nå Grekland, men innan det var dags att åka dit hade vi slutat semestra tillsammans och var och en fick försöka ta sig till Grekland för egen maskin eller nöja sig med Pappas berättelser om hur han var där med någon svensk författare och en musiker från Kanada och drack raki och bar sig åt. Men Danmark gillade vi så mycket att det fick bli en port ut till Europa som vi alltid stannade i på återvägen, liksom för att få välja att åka tillbaka hem igen. Som för att markera att det var ett frivilligt val. Vi stannade i Danmark, i Köpenhamn alltid, en dag eller två på väg hem, skakade av oss vår sista reslusta och njöt av att vara otvungna. Vi var åskledare! Och i Danmark brann vi.

Vi avslutade alltid alla resor på Pumpehuset där vi dansade och lyssnade på musik och såg danska män och kvinnor leva sina sorglösa liv döpta i spadet

efter röd pölse och där livets vägskäl bestod av valet mellan Tuborg och Carlsberg. Danmarsperioden, och överhuvudtaget danmarksvistelserna, var alltid fantastiska. Sorglösa. Bröllopsartade.

Vi dansade till musiken tillsammans eller med andra. Gick iväg med andra eller var tillsammans hela kvällen. Vi var överens om att vår natt var lättsinnig och egoistisk, den var vars och ens natt och ingen förmanade eller bannade eller tittade snett. Alla var förlåtande och overseende och entusiastiska, pekade på vackra pojkar och vackra flickor och dansade, gungade med kroppen och sjöng med i musiken. De spelade Downtown med Petula Clark och vi sjöng med i refrängerna som om vi själva varit med och skrivit texten. Det var en bohemisk, tanklös natt som kunde sluta hur som helst, hos vem som helst men som alltid började på Pumpehuset. Vi släppte våra hämningar, dansade ur oss allt det som vi höll tillbaka hemma, hos mammorna, hos Pappa, i Barnens hus på framsidan av tomten och med två våningssängar med fyra bäddar i samma rum, två män, två kvinnor och alla kusiner eller syskon.

15.

Vi dansade och jag kände männens blickar i nacken. Deras händer på min kropp och deras andetag som luktade öl liksom deras kroppar luktade svett. Vi dansade och jag drack inget vatten, bara drinkar, en två tre fyra stycken och golvet dansade med mig. Spriten gjorde mig inte vacker, bara vågad och ärlig. Ärlig nog att tänka att jag njöt av beröringen, ärlig nog att förstå skillnaden mellan kärlek. Att det ena kan utesluta det andra eller tvärtom eller båda eller ingen. Och jag tog hans händer och förde dem längre ned, visade att det var okej att ta, röra, att begära, och vi smälte samman på dansgolvet till en enda massa. Vi roterade och jag såg omvärlden kröka sig kring mig på ett sätt som gjorde att allt blev bredare och jag hade svårt att förstå vad alla sade. Vi pratade engelska med varandra, min var knaggligare men hade bättre ordförråd. Han ville bara en sak och det var inte många ord som behövdes för att säga det och han sade det inte i så många variationer. Jag ville inte men kände att jag borde. Vi försvann men det är inte som du tror. Det hände ingenting. Vi låg i en park under natthimlen och pratade. Han höll mig när jag kräktes och strök bort mitt hår ur mitt ansikte som klibbade och jag kände att jag var svettig. Det luktade ur mina armhålor, ur mitt sköte och ur mitt kön. Han kramade mig med hela sin kropp och gav mig en knuff; jag sattes i rullning, jag gick på paradgatorna i strålkastarsken tillbaka till hotellet och duschade av mig konfettin, drog med händerna över min kropp där hans händer varit, hud mot hud nu, inget tyg emellan. Inga kläder till skydd. Jag slöt ögonen och

inbillade mig att mina händer hade valkar och var grova som hans och håriga på ovansidan. Sedan somnade jag ovanpå täcket i fosterställning med händerna knäppta mellan låren.

16.

Stellan och Pappa hade det där speciella förhållandet, de kunde säga saker till varandra utan att använda ord – det kunde räcka med blickar eller miner. Stellan och Pappa hade ett samförstånd som ingen annan hade med Pappa. Pappa köpte hux flux ett teleskop som han och Stellan kikade i. De talade om stjärnor, Stellan frågade och Pappa svarade, broderade ut, berättade och flöt ut i eviga utläggningar om hur vårt solsystem kunde liknas vid en atom, och hur en atom såg ut, med planeter som kretsade kring ett centrum. Universum var som alla atomer sammantagna och var och en av oss bar inom sig miljoner miljarder solsystem, kanske med eget liv, kanske att det någonstans på en planet djupt inne i Stellan fanns en annan Pappa och en annan Stellan som just nu satt och drack fika och kikade ut i rymden. Pappa sade att med så många atomer som det fanns i Stellan vore det osannolikt att så inte var fallet. Ju fler Stellan dess bättre.

Pappa sade det aldrig rakt ut men man förstod om man visste att läsa mellan raderna att jag inte var lika mycket värd. En son var en son var en son, oavsett om det var en plastson, trettiotalet eller sjuttiotalet. För Pappa var sjuksköterska inte ett yrke, inte en karriär, utan en frysbox, en vänthall, ett förstadium till äktenskapet. För Pappa fungerade det fortfarande så att en kvinna inte skulle arbeta. För Pappa var mannen fortfarande kung över familjen. ”Det är klart att du skall skaffa dig ett arbete – så länge. Det är klart att du skall söka till barnmorska – det kommer du att ha nytta av senare i livet. Stiliga karlar de där läkarna, inte sant? Bra inkomst, och läkare kommer det alltid att finnas behov av. Du såg ju hur det var för astronauterna, eller hur? De hade tio läkare som undersökte dem under hela deras förberedelse för uppskjutningen. Även på Månen och Mars blir folk sjuka. Gift dig du med en läkare Lina, det är inget dåligt parti. Stellan måste få vara fri, vara en ung man. Stellan behöver väl inte arbeta, det finns ju gott om arbete att sköta här – vi måste ju lägga nya takpannor, och dessutom skall vi ju tjära båten till sommaren. Stellan kan gå här med mig, det finns massor av karlgöra här för oss, och så får vi tillbringa litet tid tillsammans Stellan och jag. Det vore väl trevligt?”

17.

Pappa sade det aldrig rakt ut men man förstod om man visste att läsa mellan raderna att jag inte var lika mycket värd. En son var en son var en

son, oavsett om det var en plastson, trettioalet eller sjuttioalet. För Pappa var sjuksköterska inte ett yrke, inte en karriär, utan en frysbox, en vänthall, ett förstadium till äktenskapet. För Pappa fungerade det fortfarande så att en kvinna inte skulle arbeta. För Pappa var mannen fortfarande kung över familjen. ”Det är klart att du skall skaffa dig ett arbete – så länge. Det är klart att du skall söka till barnmorska – det kommer du att ha nytta av senare i livet. Stiliga karlar de där läkarna, inte sant? Bra inkomst, och läkare kommer det alltid att finnas behov av. Du såg ju hur det var för astronauterna, eller hur? De hade tio läkare som undersökte dem under hela deras förberedelse för uppskjutningen. Även på Månen och Mars blir folk sjuka. Gift dig du med en läkare Lina, det är inget dåligt parti. Stellan måste få vara fri, vara en ung man. Stellan behöver väl inte arbeta, det finns ju gott om arbete att sköta här – vi måste ju lägga nya takpannor, och dessutom skall vi ju tjära båten till sommaren. Stellan kan gå här med mig, det finns massor av karlgöra här för oss, och så får vi tillbringa litet tid tillsammans Stellan och jag. Det vore väl trevligt?”

18.

Som du ser på skissen är det tre hus. Fyra egentligen. Fem egentligen. Först är det Storhuset, det är det i mitten. På framsidan finns utbyggnaden, eller tillbyggnaden som vi gjorde -59. Då var jag elva. Ned mot vattnet finns Barnens hus. Det ligger nästan vägg i vägg med lillstugan, som var Barnens hus när Pappa växte upp. Nu är det väl mest en bod, eller ett förråd. Och mittemot ligger Sjöboden där pappa har alla verktygen och det egenkryddade brännvinet är gömt. Han har gömt det i botten på den gamla vattentunnan. Vilket liv det blev när Mamma ville kasta den.

Bakom huset finns Bodarna. Där finns det gamla dasset innan vi skaffade mulltoa, där finns gräsklipparen och de gamla verktygen. Där gömde jag fickkniven jag stal, bland verktygen i Pappas verktyglåda. Det var ganska dumt eftersom han alltid använde de gamla verktygen iallafall eftersom han inte ville slita på de nya. Han var sådan. Sådana var de allihop i hans generation.

19.

Pappa var inte rädd för havet. Inte ens när det frusit till is. Han gick alltid tvärs över viken och mellan små öar och kobbar med sina snörkängor med isdubbar undertill tjocka och gummisulor. Skidor åkte han ofta, till affären för att handla och drog pilsnerbacken efter sig på isen i ett rep om magen. Det var tampen på repet som en gång fäst köksdörren efter polisbåten och gungan vid trädet nere vid vattnet. Snön låg i vita drivor över tomtmarken

och i glipan mellan fönsterkarmarna och fönsterglasat frös kondensvatten till is som hotade att spräcka träet om inte vi gick ut ibland och rotade bort det med en skruvmejsel som låg på en bräda över ytterdörren just för detta ändamål. Det hängde istappar som vampyrtänder i husknutarna, och av någon anledning rensade Pappa aldrig där. Det hände aldrig någonting, de ramlade aldrig ner och krossade någon, men hade väl heller inte skadat någon för det var så kort till marken. Inte som i stan där tapparna har tio meter ned. En gång såg jag hur det föll en stor iskoka från stuprännan bara en meter från en barnvagn.

20.

Pappa spände en dörr efter polisbåten och lät oss åka. Det var -69. En riktig het, jävla sommar och solstrålarna skar röda streck i huden som föll av i flagor och lämnade vita spår i det torra, törstande sommargräset. Pappa var så slut efter jobbet att han bara kollapsade i hammocken och mamma baddade hans panna med en vit linneduk och vi drack hallonsaft och flädersaft på baksidan av huset där det gudskelov var skugga mestadels. Jag gick ned fyra kilo trots att jag proppade mig full av bullar och rulltårter och låg och flämtade i en solstol med utsikt ut över viken, den som vi kallade för Stillhetens hav.

Det var dörren mellan verandan och vardagsrummet och det var viktigt att Mamma inte fick veta. Såvitt jag minns hade den aldrig suttit i dörren, bara stått lutad mot väggen i sjöboden och tagit plats. Mamma sparade alltid på allt. Mamma sade att man kan aldrig så noga veta. Jag minns att det var '69, för det var året då President Nixon var i Kina, Apollo 11 stod i startgroparna och Pappa fäste dörren efter polisbåten och lät oss åka; satte fingret framför munnen och sade att det var viktigt att Mamma inte fick veta något, och polisbåtens tvåtaktsmotor lyfte upp oss och dörren så att vi gled på ytspänningen som en skräddare och vi blev solbrända och saltstänkta där vi for i skytteltrafik mellan Räfsnäs och Fejan på den oljade dörren.

Polisbåten hade ett djupblått skrov och resten var bländvitt, vi tjänade fyra kronor varje lördag genom att putsa och skura båten, men det var inte så mycket för pengarna som för att båten skulle vara där som vi gjorde det. Vid vår brygga låg polisbåten, stor och vacker och pampig och olik alla andra båtar på bryggorna som låg utmed Stillhetens hav. Den enda båt som kunde mäta sig med den var teaterbåten, men den var för stor för att lägga

till vid affärsbryggan och fick nöja sig med ångbåtsbryggan tvärsöver ön på andra sidan och det var så långt bort att då räknades det inte. Vi tjänade en krona var och varje lördag lade vi samman varsin tjugofemöring av de fyra så att vi fick en krona tillsammans och med de pengarna tog vi roddbåten och rodde över till affärsbryggan och gick till kiosken och plockade en hel påse med tvåöres och femöres och sedan satt vi och åt och åt på framsidan för att hinna innan kolorna smälte till en enda klump i hettan. Sedan lade vi dörren i vattnet nere vid bryggan och polisbåtens motor spann och kom upp i varv och sedan förde kaptenen spaken framåt och släppte lös motorkrafterna, propellrarna sprutade vatten och tryckte oss framåt med ett sjuhelvetes ryck och man höll så hårt om repet att man fick mönstrade avtryck i huden. Det var femton meter lina mellan båten och dörren och vi stålsatte oss för rycket. Polisbåten stegrade sig och slungade hav och skum åt sidan. Vi red i kölvattnet och såg vågorna slå mot stränderna så att båtarna vid bryggorna guppade och slet i sina förtöjningar som om de blev inspirerade och fick lust att följa med. Pappa stod i aktern med händerna på relingen och log mot oss med hela ansiktet. Som om det var han som stod på dörren; som om han kunde se och uppleva det genom oss; som om det kittlade eller retade ett gammalt minne.

21.

När det inte var något fel i hennes huvud var det fel på hennes kropp. Hon var litet tjock, sprang dåligt, såg dåligt och hennes tänder växte snett som en gammal ranglig gärdesgård. Pappa gav sig ut på eviga långpromenader med henne, tränade henne, lärde henne simma tidigt och tvingade henne att simma kors och tvärs över viken. Alla möjliga uppgifter skulle plötsligt lösas med att Rina sprang eller simmade någonstans och hämtade något, lämnade ett meddelande eller något annat.

Men synen kom tillbaka, läkaren sade att hennes huvud nu växt ikapp hennes ögon, och hon tappade nästan arton kilo och blev för smal så att vi var tvungna att mata henne med bullar och choklad så fort vi kom åt. Och av det fick hon vackra former, och det var samma sommar som hon lät klippa håret så kort som hon har nu och som hon alltid har haft sedan dess. Då var det några somrar som hon var vår drottning, hela öns drottning. Hon var inte bara vacker utan också intelligent och hade Pappas leende och Gud nåde den som vågade röra henne för då skulle Pappa kavla upp skjortärmarna förklara honom krig. Och det visste alla, att det var ett krig som man inte kunde vinna, för Pappa var Pappa, och fortfor att vara det, ända till den där sista sommaren när Emanuel kom. Han arbetade som timanställd hos Gustavsson, fick fast anställning sedan på hösten och en

gång sade han till mig att redan första gången han såg henne bestämde han sig att det skulle vara hon och sedan gjorde han ingen hemlighet av vad han tyckte om henne och varför han hängde på baksidan av huset, alldeles utanför tomten i tid och otid. Det var någonting över denna ärlighet och förslagenhet som föll Pappa i smaken och innan någon visste ordet av satt Emanuel där vid köksbordet. Men då var det Pappa, och inte Rina som bjudit dit honom. Pappa ville nog visa att det var på hans villkor och att ingen skulle få nycklarna till Rinas hjärta med mindre än att han självmant gav upp dem.

22.

Stellan och Pappa satt i köket och talade om rymden igen. Rymden var oändlig och samtalen om rymden oändligt många. Pappa hade alltid tid för Stellan. Pappa slet sig och satte sig ned vid köksbordet och drack kall pilsner och Stellan drack kall mjölk och de satt på samma sätt, med ena benet under det andra så att de så småningom fick blodstopp och var tvungna att byta ben, satt framåtlutade över bordet som om de var förtroliga med varandra och inte ville att någon annan skulle få höra.

Pappa jobbade på träbåten den sommaren. Träbåten var ungefär tre meter litet mer tvärsöver och kanske sju meter på längden. Det var en "Petterssonbåt", sade Pappa och fortsatte skrapa. Den var precis så hög att man kunde sola naken med sittdynorna som huvudkuddar och värmen från däckets gick in i kroppen så att man fick värmeutslag på ryggen och skinkorna. Det fanns tjocka lackdroppar som såg ut som bärnstenskulor och luktade sommar överallt runt båten och Pappa hade bar överkropp och en grön keps från ICA-handlarna och polerade båten med en duk som inte dög till något annat längre. Pappa pekade åt Stellan var det "behövdes tas" och var han skulle börja och hur han skulle angripa vissa fläckar för att det inte skulle bli några repor eller skador på det underliggande träet. Han gav Stellan en annan mössa och nickade menande åt verktygslådan när han tyckte att Stellan gav sig an ett arbete med fel redskap. Han dunkade Stellan i ryggen när han var nöjd eller stolt och mammorna kom ut med kaffe till de båda karlarna nere vid båten och Stellan drack kaffe svart fast han inte alls tyckte att kaffe var gott vet jag och höll god min. De skruvade isär hela motorn och bredde ut den del för del på trädgårdsbordet och putsade och donade och fejade och sedan satte de ihop den igen, det var mest Pappa förstas, utan att ens titta åt ritningen. De justerade rodret och masten och bytte lanternorna och fyllde på plastdunken med motorolja och bytte ut fendrarna och såg till att hålen i sittdynorna blev ordentligt lagade med tyg som var så likt det gamla som det bara var möjligt. Sedan

fick vi alla lacka, men då var det för mycket för Pappa. Han satte Stellan att övervaka oss och sedan fick vi skrida till verket under hans insyn. Pappa såg på oss en stund från hängmattan innan han förlorade sig i Rymdens pionjärer och samtidigt som vi lackade överöste han oss med faktauppgifter om raketens längd och vikt och om televisionssatelliter och omloppsbanors högsta och lägsta punkter. Sedan somnade han med boken över det bara bröstet medan vi beströk båtskrovet med lackfärg med ganska styva penslar. Sedan lämnade vi den att torka och gick in för att se på teve och äta söndagsmiddag. Vi fick stek och kokt potatis och ärtor och Stellan och Pappa fick skära åt oss alla för vi hade så ont i handlederna av allt penslande. Sedan gick vi ned till oss och spelade monopol, Stellan och Pappa stannade kvar och såg på nyheterna. Det gick bra att spela monopol på tre personer också och vi saknade inte Stellan ett dugg.

23.

Pappa låg i hängmattan och läste Rymdens pionjärer. Ibland läste han någonting som var så intressant att han var tvungen att läsa högt. Ibland rabblade han långa listor med fakta som bara han förstod. Vi förstod "längd" och "vikt", men hade svårt att tänka oss nitton ton. Det var först när Pappa förklarade som det blev uppenbart att raketerna faktiskt var så stora som de var. Pappa förklarade gärna och berättade. Han låg i hängmattan mellan björkarna och läste högt för oss där vi satt vid trädgårdslandet på utemöbler av obehandlad furu och drack sockerdricka genom smala sugrör och krigade om vem som skulle få vilken sugrörsfärg. Pappa berättade för oss om kampen mot tyngdlagen, om flytande bränsle, och om kroppars tröghet. Enligt Pappa kunde man uppnå ljushastigheten med en mopedmotor, bara förutsättningarna var de rätta. Pappa ritade raketer åt oss i en skrivbok, fantiserade fram nya modeller och varianter. Vi åt nygräddade bullar och utvecklade Saturnus 6 och Sojus, lekte Astronaut och Kosmonaut.

Slutet av boken handlade om rymddrömmarna, om kapplöpningen till månen, och varken Pappa, Stellan eller Rina kunde få nog av just det kapitlet. Om och om igen läste man om de nya raketerna som skulle komma, om månlandare och försök med apor och hundar i rymden. Vi gav Bosses och Anns hundar hemliga namn, som Bosse och Ann inte kände till, namn som Bjelka, Strelka och Laika, fast deras hundar inte är tikar. Men det som var mest fascinerande var just människorna i rymden och planerna på att landsätta en människa på månen. Pappas ögon tindrade när han sade det där, "en människa på månen", och knäppte händerna bakom huvudet och slöt ögonen och fantiserade. Mammorna förstod inte vad det var som

var så fantastiskt. Hellre än att lyssna på Pappa eller skissa på raketer och omloppsbanor runt jorden diskade de, eller bar ner mattor till bryggan för att skura dem och piska dem och hänga upp dem på tvättstreckket bakom huset. De hade inte förstått någonting.

Vi var alla vansinnigt barnsliga när det kom till rymden. Kanske var det för att Pappa var så annorlunda när det handlade om månresorna, för att han var så entusiastisk, så fylld av iver inför det storslagna projektet att det var omöjligt att inte bli smittad. För honom kvittade det om det var amerikaner eller ryssar som var först på månen. För honom var det mer en fråga om att komma dit. I sina drömmar måste han ha stigit ut på månen tusentals gånger. Det är jag övertygad om. Konstigt vore det väl annars.

24.

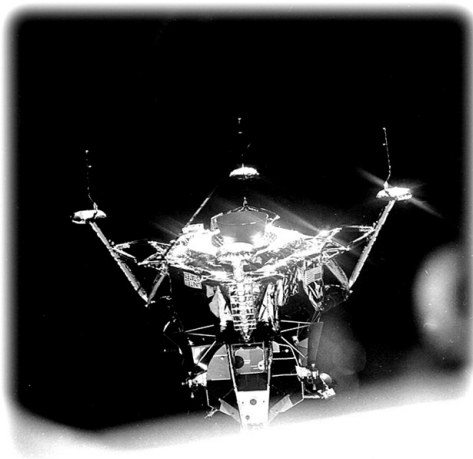
När jag sov då sov jag alltid så förbaskat gott. Jag vet inte vad jag har gjort i livet sedan dess, men nu sover jag alltid dåligt, kan liksom inte slappna av, ligger som en uppstämd gitarrhals i sängen och tror att jag skall försöka vila ett par timmar. Aldrig i helvetet.

Jag var inte morgontrött, det var jag aldrig. Jag bara lade mig på kudden, slöt ögonen och somnade. När det var dags att vakna vaknade jag och klev upp. Det var inte svårare än så, och hade man bara bestämt sig för att det inte var speciellt nödvändigt att dra ut på morgonritualen under det kroppsvärma täcket som luktade öppen mun och sömn kunde man lika gärna hoppa ur sängen och gnugga smolket ur ögonen.

25.

Om man verkligen ville var trädgården utanför ett fantastiskt månlandskap. Grässtråna var blågröna, litet åt lilahållet och träden och buskarna var stilla eftersom det inte fanns någon vind. Mitt i alltsammans tog en månlandare mark, den var byggd av gamla trädgårdsstolar, och landade oförtrutet mitt där utemöblerna brukade stå. Vid spakarna satt Stellan Armstrong och Rina Aldrin med sammanbitet allvar. Placerade månlandaren på marken och genomförde några slutliga kontroller. Sedan steg Stellan fram och öppnade ventilen eller slussen med en välriktad knuff, steg ned på första stegpinnen, hejdade sig, och tog sedan ett obekymrat skutt och landade med båda fötterna på månen. Han tittade in i en kamera, apparerad av Rina Aldrin, vinkade på ett långsamt, nästan svajande sätt, som om han hade armen i vatten och sträckte fram handen och hjälpte Rina ned på marken bredvid sig.

Det var ungefär samtidigt.

26.

Vi vaknade väl ungefär samtidigt. Det var stört omöjligt att sova i ljudet från undervåningen. Det tog inte många sekunder att se att både Stellan och Rinas säng var tom och därifrån var det inte speciellt svårt att dra slutsatser om upphovet till ljuden vi hörde. Innan vi kommit upp ur sängarna slog ytterdörren igen och ljuden upphörde. Vi skyndade

fram till fönstren för att kika ut, från österfönstret har man god uppsikt över trädgården, och där såg vi dem, utspökade som jag vet inte vad och uppenbarligen hade det men den där månlandningen att göra. Jag vill inte efterkonstruera något, jag var också jättespänd på månlandningen, men efter alla dessa uppskjutningar av hundar, ryssar och sonder kändes månlandningen för mig inte lika banbrytande som den måste ha känts för Stellan och Rina.

Jag och Petter stod i österfönstret och kikade på dem där de var och bar sig åt. Jag vet inte riktigt varför just då, men Petter berättade för mig att han var litet orolig för en knöl som han hade och han bad mig känna och säga vad jag tyckte, eftersom jag läste till sjuksyster och allt. Jag kände på honom och där var mycket riktigt en knöl, den var inte så stor, det kunde ju lika gärna vara en fettknuta bara, och den ömmade och satt inte precis vid en muskel. Jag visste i ärlighetens namn inte vad jag skulle säga, och försökte komma ihåg vad jag lärt om symptomen cancer, och ställa diagnos. Vi pratade om sjukdomar rent allmänt och det visade sig att Petter tänkte väldigt mycket på döden, åtminstone hade han funderat över liv och död ända sedan han upptäckt den här knölen och inte vågat berätta för någon. Han betedde sig som en hypokondriker; när han väl frågat om knölen och fått mitt råd att det säkert inte var farligt men att han ändå borde uppsöka läkare och få den undersökt för att vara på den säkra sidan, började han ställa alla möjliga frågor, om smärta han kände i kroppen ibland, i sidan, i benen, om han borde oroa sig eller ignorera, och så vidare och så vidare. Han verkade orolig för sin hälsa och jag gav honom rådet att äta sunt och motionera. Sedan gick vi ned i köket och drack varm mjölk med honung som jag lagade åt honom. Lagom till att vi tagit varsin första mun kom astronauterna in efter fullbordat uppdrag och ville också ha. De var smutsiga och nedkylda och hostade och snörvlade. Det var något litet

märkligt över Rina också, onaturligt tyst och barnslig. Så brukade hon inte vara, hon var alltid pratsam och spelade vuxen. Man borde ha förstått.

27.

Lasarettet var tomt och tyst på natten. Tomheten – i den låg njutningen som var nattsköterskans. Man kunde gå längs korridorerna och dra med handen utmed strukturtapeten så att det rasslade som en pust av västan sliter tag i tusen torkade flugvingar. Det var alltid stjärnklart, molnen vågade sig aldrig in över sjukhusområdet nattetid, och när man såg ut genom fönstren såg man in i kosmos öga, varje planet plågsamt klar och tydlig, himlen var en sandstrand av små prickar eller en tappad kulpåse över ett mörkbetsat bord. Sandalerna smaskade mot golven, tysta ljud av gummikyssar mot kall sten. Man hade mössan i handen – det var var nattsköterskans privilegium; man gjorde som man ville, inga läkare eller översköterskor med strama citronätarminer och förmanande pekfingrar: lasarettsnatten tillhörde nattsköterskan, och med den patienterna. Lina var en av de som blommade upp under nattsköterskans natt. I ett öppet fönster rökte hon en filterlös Trots med 10mg tjära, 4mg nikotin och 100mg frihet utan att fundera över att någon kanske skulle kunna se henne. Hon hade mössan i fickan och håret utsläppt. Men bara då.

Dagtid bar hon sin egen mask, dagsköterskans, med alla tillbehören: den hårt snörpta munnen, tilltalet som var kort i tonen, nedlåtenheten och sättet att titta ned på sin omgivning med högt buret huvud som om hon hade haft en hög, stärkt skjortkrage som inte lät henne böja halsen utan bara snegla nedåt. Hon visade sig bara som dagsköterskan för oss, för henne var vi överläkarna och översköterskorna, det var vi som bannade och förmanade. Mot oss fanns inga andra vapen än våra egna, det höjda pekfingret och den barska rösten, kyligheten, osårbarheten. Vi var aldrig du med henne för hon lät oss aldrig komma dit. Glömde sig korta stunder, sänkte garden men kom på sig och höjde den igen. När natten kom och vi sov kanske hon blev nattsköterskan, men jag vet ärligt talat inte. Hon dolde nattsköterskans förmodligen mjuka och runda kropp under kläder som framhävde dagsköterskans spetsiga och hårda. Kanske att det bara blivit så, att det var en ond cirkel som hon inte kunde rubba. En dag vaknade hon upp hård och kall och trivdes med det. Även om natten? Jag kan bara minnas att vi alltid var hennes patienter. Det var på oss hon sparkade på när hon sparkade nedåt.

28.

På höstarna antog löven fantastiska färger, roströda, gula och bruna. Träden som avgränsade vår tomt från Bosse och Ann blev nästan uteslutande vackert gula och reflekterade de allt färre soltimmarna så att hela tomten badade i ett gult sken som förvrängde de få gröna färger som var kvar till att bli gulsjuka och febriga. Hela gräsmattan ned till båtbyggen suckade och svettades och grässtråna dukade undan för undan under och slaknade och föll ihop. Havet var fortfarande varmt och det gick fortfarande att bada om man var tjockhudad, vilket man var. Pappa hade burit ut plankor vid början av sommaren för att bygga en bastu alldeles nere vid vattnet. Plankorna var murkna och gistna och vi var tvungna att smyga bort dem till soptippen på kvällarna för att han skämdes för sin lättja och sin underlåtenhet att ta itu med bastubygget år efter år.

29.

Stellan hade fallit och stukat både foten och handen och Pappa åkte till fastlandet och tog bussen till Norrtälje och kom tillbaka med ett helt lass med spel, kortlekar och Vangaratta och Alfapet. Vi kokade honungsmjolk och satt nere hos oss och spelade kort, Finns i sjön, Plump, Skitgubbe och Hej knekt. Pappa var med oss och spelade Vangaratta och Alfapet medan mammorna kokade färskpotatis med dill och stekte aborrefiléer och Pappa lärde oss nya ord som "kokard", "tabernakel" och "ranunkel" som jag fortfarande kommer ihåg och kan stava till (hoppas jag), även om jag förmodligen inte minns vad de betyder; jag vet mest att de finns.

30.

Pappa och Stellan satt vid köksbordet och bläddrade i Clas Ohlson-katalogen och talade om rymden igen. De vände blad, pekade och räknade efter på ett papper; vägde för- och nackdelar. De hade en schematisk skiss över tomten som visade höjd på träden, de hade själva uppskattat höjden genom att mäta ut en meter på stammen, ställa sig en bit ifrån, mäta hur lång metern var i millimeter på det avståndet och hur högt trädet var i millimeter varefter höjden på trädet kunde räknas fram. Det var Pappa som hade kommit på den fiffiga idén och därefter hade de mätt allt i hela trädgården för att vara på det säkra med att platsen som de valde för teleskopet skulle vara den bästa tänkbara. Kommentarer om utsikt från de olika fönstren fanns på papperet och för varje teleskop var de tvungna att gå genom allt igen, dra samma slutsatser från nästintill identiska fakta och räkna och bläddra och drömma vidare. Det var Pappa som beslutat sig för att köpa teleskopet, Stellan var förstås överlycklig, och de räknade på hur

mycket av rymden, speciellt månen, de skulle kunna se beroende på styrkan på teleskopet.

31.

Pappa monterade upp teleskopet nere hos oss så att Stellan skulle slippa gå hela vägen upp till Storhuset hela tiden, och speciellt inte om natten. Det var rött som löven, med en metallisk glans och fyra små rattar för att ljustera skärpan tror jag, höjden och för att låsa benen i en fast position. Han ställde in en speciell träplatta och borrade tre hål som han stack ned benen i och kontrollerade att de viktigaste delarna av natthimlen gick att se utan att träden utanför kom i vägen. Ville man se en annan del behövde man bara skjuta plattan över golvet bort till andra väggen. Under träplattan låg en duk och trögolvet repades inte det minsta.

32.

Pappa bjöd hem Paul Petersen på en kopp kaffe och mazarin. Båten låg uppdragen på landbacken och skulle repareras, ses över, motorn smörjas och kölsvinet matas. Vi avbröt dem tio tolv gånger med olika frågor om lack och skrapning och olika bultars olika tjocklek för att det inte fanns i Pappas anteckningar i den röda skrivboken som Mamma hade skrivit ”Båten” på med blå kalligrafipenna.

Paul Petersen hälsade på oss mycket artigt och tittade intresserad på när vi röda i synen ställde våra frågor och Pappa gav ett utstuderat svar och skissade med fingret i luften för att förtydliga. Paul Petersen drack av mammornas kaffe och bet ett bett i den hembakta mazarinen och smulorna på bordet lockade till sig en sådan där fågel som flög till Ekelöf och Lars Forssell. En fjädermusa och Paul blev inspirerad. När vi för sjunde gången knackade på och bad att få ställa en fråga tog han en autografpena och började klottra ned en sångtext på en servett, en av mammas vita linneservetter, men Pappa visade med handen att vi inte fick störa Paul, inte ens för att ge honom ett vanligt, vitt pappersark. Pappa visste vad det innebar att bli störd i arbetet, och nu tog han på sitt ansvar att Paul Petersen inte skulle bli avbruten, inte förlora sitt flyt.

Paul Petersen kastade fram ett par bokstäver och Pappa spelade på gitarren; Paul nynnade och skrev på servetten. När allt var klart sjöng han för Pappa som blev nästan tårögd och rörd och satte Mamma att kopiera Pauls anteckningar till på skrivmaskinen. Själv behöll han servetten och ramade in den över hängarna i tamburen. Då och då tar han fram gitarren och spelar låten. Då får Stellan och Petter knäppa med fingarna i takt och leka doa-doa-kör. Pappa sjunger med sin bästa röst och vi knäpper och

mammorna i köket upphör med disken eller strumpstoppningen och bara sitter tysta och lyssnar. Jag och Rina tittar på oss och försöker att inte skratta.

Pappa sade att att om båten bara hade varit sjömässig och han hade haft reservtankar hade han gärna kört hem Paul själv, men nu fick det duga med att följa honom till affärsbryggan och vänta passbåten. Innan Paul klev ombord på passbåten gav de varandra en sån där sällsynt och uppriktig manlig kram. Passbåtsmotorns dunkande var som ett rytminstrument och Pappa hängde gitarren om halsen och spelade ur minnet och Paul Petersen stod längst bak i aktern och sjöng som om han vore Gene Kelly, och alla som bodde i viken stack ut sina huvuden genom fönstren och nynnade melodin som var en sådan där som lätt sätter sig på hjärnan på en och som man kommer på sig själv med att jämt gnola sedan. Paul sjöng och försvann bort med passbåten men sången var inte mindre sann för det.

Vi kunde texten långt innan vi lärt oss tala engelska och det var först då vi förstod, texten, Paul, Pappa och vad som egentligen hade ägt rum den där speciella morgonen när Paul var på besök. Några veckor senare kom det en vinylskiva på posten till Pappa i ett rekommenderat brev och Pappa lade den bland de andra skivorna i skåpet och tog bara fram den och spelade den riktigt bra och riktigt dåliga dagar. De bra dagarna fyllde sången, laddade den på något sätt så att skivan blev statisk och drog till sig allt dammet, och de dåliga dagarna gav den, och Pappa sög i sig av all den där energin. Det hjälpte oftast att lyssna på Pauls visa.

33.

Det var beckmörkt ute; när man försökte titta ut genom fönstren såg man bara en svart spegelbild som inte skulle ha gett någon rättvisa. Det var den första nattfrosten tror jag, och små, små vattendroppar bildades på glasrutornas insida och tidningssidorna på dagstidningarna i fönstret veckades eller rullade ihop sig. Det kom ljud från Bosses och Anns, granntomten, som om de slogs eller grälade. Pappa hade precis somnat och låg och dāsade på locket till kökssoffan som en ung Kronblom och Mamma hade just lagt en filt över hans ben som annars hängde över karmstolen ute på den inbyggda verandan.

Då hördes plötsligt en skarp knall, som av ett pistolskott som fyllde hela viken kastades mot klippställarna på andra sidan och kom tillbaka mot oss så att det lät som ett jättelikt smatterband. Pappa kom på benen och

var strax barfota på andra sidan dörren på väg mot Bosse och Ann; benen som pistonger, varje steg ett jätteklev och kastade sig rakt genom häcken och till andra tomten. Vi rusade förstås efter, allesamman. På andra sidan var bara natten, släckt i huset och bodarna och daggvätt och kallt i gräset genom strumporna. Hundarna skällde och gläfsste. Pappa var försvunnen. Storhuset var mindre än tio meter bort men kändes ruskigt avlägset. Det var mest hela situationen som var skrämmande.

Pappa hörde steg, hörde någon flåsa och springa bort från huset. Han svängde, löpte tyst längsmed häcken och upp mot vägen som sträckte sig längsmed vattnet, bara femtio meter från stranden och avgränsade tomternas baksidor (vattnet framsidorna). Pappa såg bara en silhuett och tog ett par tysta, barfota språng och kastade sig sedan som en superhjälte eller Zorro över mannen och fällde honom till marken. Han låste hans armar i ett polisgrepp och ropade sedan på oss att vi skulle komma till honom med hans jacka och en ficklampa. I jackan låg ett par handklovar och snart hade vi en livs levande bov i köket med blöta byxben av daggen, rödblossande vänsterkind och vägsnuts på knän och skortbröst. Han hette Lars och var tjugonio år och drack sitt kaffe i en röd emaljugg med båda de handklovade händerna. Först en klunk kaffe och sedan ett bett i havrekakan som Mammorna ställde fram. Pappa gav honom en rejäl utskällning, läste lusen av honom i väntan på Polisen. Bosse och Ann satt i köket, Ann var väldigt uppskakad och Bosse tröstade, annars hade han nog velat vara ute med Pappa och skälla.

Pappa ledde ned honom som en straffånge till bryggan när polisbåten kom och knuffade honom framför sig upp på däck. Han stod kvar på bryggan och vinkade efter båten. Överallt var tända ljus i fönstren kring Stillhetens hav; Pappa stod som en världstenor på scenen i ljuset från alla dessa fönster, nonchalant bortvänd och vinkade mot polisbåten som försvann. Sedan tog han ficklampan med sig ned i sjöboden och försvann ett tag. Sorterade verktyg eller bara satt och andades i tjär- och limlukten. I den trånga boden blev han åter Clark Kent, rättade till slipsen och borstade av kläderna så att ingen skulle kunna ana att han bara timmen tidigare flugit genom nattmörkret och slagit ned på skurken som pilgrimsfalken, världens snabbaste djur. Rökte en cigarett. Gick tillbaka upp till Storhuset, klädde av sig, lade kläderna i en enda röra och sjöng så att det ekade i duschen. Sedan spelade han ett parti svälta räv i morgonrocken, vann och gick och lade sig med ett leende på läpparna.

34.

Jag vill säga detta en gång till: bara för att det är i skärgården är det inte nödvändigtvis sommar. Skärgården existerar även vintertid. Det blir tjock is och man måste bryta rännor för att komma från Räfsnäs till Granhamn. Man kan gå mellan öarna på den tjocka isen.

35.

Nu står Mammorna och Pappa och planerar ute i köket, gör listor över vilka som de skall bjuda in, vad som skall lagas, läggas in och så vidare. Pappa deltar gladeligen i planeringen, men när det kommer till att göra någonting är det bara två saker: han bär ut möbler så att mopparna och skurtrasorna skall kunna komma åt överallt och så kryddar han sitt eget brännvin. Dill, Pors, Kummin och allt som är löst använder Pappa för att krydda sina snapsar. Dill går att få i kökslandet på baksidan, kummin finns nog kryddlandet; pors vete fåglarna vad det är.

Det är pappas födelsedag. Det är det alltid den här tiden på året. Och med det menas att när det är pappas födelsedag är det väldigt mycket pappas födelsedag. Det är minst trettio personer inne i huset som sjunger, dricker och skålar och hurrar för Pappa. Pappa och Mammorna börjar planera redan i april, gör långa listor som de fäster på kylskåpet med magneter, och kompletterar allteftersom, skarvar på nya pappersbitar med scotch-tejp och hamstrar kaffe. Vi får leva snålare och snålare i veckor, som ett krigslager, som plötsligt bara skall ätas upp – på en enda dag skall allt förbrukas. Allt kaffe skall kokas och drickas. Alla kakor tinas aggressivt och frysen ekar tom och liksom för att rättfärdiga frosseriet säger Mamma att kakorna inte mår bra av att frysas ned en andra gång. Alltså är det väldigt mycket pappas födelsedag.

Vi fick sitta vid ett eget bord på Pappas födelsedag fram tills för bara något år sedan. Nu har vi stigit i graderna och får sitta vid stora bordet. Vi ställer vardagsrumsbordet och köksbordet på rad och flyttar soffan så att man får sitta i den på kortsidan, fast det blir för lågt egentligen. Normalt när solen ligger på på förmiddagen luktar golvet kåda, men nu luktar det kaffe och snaps. När våra mammor planerar, hamstrar kaffe och skriver sina listor sitter pappa i sjöboden och experimenterar med brännvinskryddor. Han gör alltid minst sju sorters snapsar, dill och pors och gudvetvad som han tutar i gästerna under kvällen. Det är pappas stora behållning. I tystnad avsmakas artigt ett litet glas på bred fot och alla nickar och kommenterar och Pappa vid huvudändan av bordet, festföremålet, suger i sig allas beröm för det egenkryddade. För honom är porsen viktigare än presenterna.

För oss som har levt med Pappas födelsedag sedan april känns kvällen utdragen, åtminstone gör det det för mig. Så vi drar oss tillbaka ned till oss, ner till Barnens hus, där vi får vara ifred. Nästan påskyndade av Pappa. Hans ansikte är litet flammigt nu, och så fort vi ungdomar har försvunnit behöver de vuxna inte hålla någon allvarlig fasad längre. I detsamma som vi är ute genom dörren presenterar Pappa ytterligare en flaska med något hemkryddat för de redan vältänkade gästerna. Nu är det ganska mörkt, åtminstone för att vara i juli, och vi får gå på den nyklippta gräsmattan ned till vårt hus i lånade träskor. Våra träskor glömmar vi alltid kvar nere hos oss.

36.

I något svagt tillfälle har Pappa sagt att det är nu när man är ung som man måste passa på att experimentera. Att söka sin identitet, fint uttryckt. Ingen förväntar sig av oss att vi skall vara ordentligt sammansatta iallafall. Alltså, vi kan fortfarande förändras, ingen förväntar sig någonting av oss, förväntar sig att vi skall vara si eller så. Det går bra att ändras över kort tid och inte bara över lång tid. Om man vill prova att vara elak en tid går det bra, och ingen håller det emot en när man vänder sig och istället undersöker sina mjukare sidor. Fast man får vara beredd på att alla inte är inställda på omställningen. Litet grand som när någon tar en i kinden och säger att man har vuxit sedan sist. Inte för att jag tror att det någonsin har hänt någon, men det verkar vara tillräckligt rimligt för att någon gång ha hänt, och sedan förstörats upp till enorma proportioner och blivit något som alla var rädda för när man åkte till ön och Moster för att bo om somrarna. Man skall bara akta sig för att fastna någonstans där man kanske egentligen inte trivs. Om andra trivs är mindre viktigt, förutsatt att man älskar sig själv och har integritet. Är det inte lustigt vad enkelt det är att stolpa sådant här på hög? Kanske är det för att tillvaron är så floskelfylld att det räcker med att inte filtrera bort dem så finns dem. Bara att plocka ur tomma luften.

Vad Pappa menade var att jag hade chansen att bli vem jag ville och att jag skulle välja med omsorg. Varken mer eller mindre. Frågan är bara vem skall jag välja?

37.

Jag tänkte att jag och Rina kanske kunde bo tillsammans. Vi kunde åka och läsa tyska till exempel utomlands, i München kanske, och bo på flickpensionat och åka skidor och dricka kaffe ur stora muggar och bara vara för oss själva. Det verkar mysigt. Det skulle jag vilja, att vi fick en

stund bara för oss själva och varandra tillsammans. Att vi fick minnen som bara var våra och inte Stellans eller Petters eller Pappas eller mammornas. Det skulle vara tryggt att få göra alla de där första erfarenheterna tillsammans, att få vara två.

Men bredvid Rina blir jag bara nummer två. Jag är kanske litet längre och har blont hår, men jag saknar det där som Rina har som jag skulle vilja ha och som jag inte kan sätta fingret på eller hitta ett bra ord för. Jag får nöja mig med att jag vet vad jag menar, men jag har inte den där integriteten som Pappa pratade om ännu så det är inte värt något för mig. Det är som det där överreklamerade tysta spelet som slutade med att alla bara sov för att det inte fanns någon som iakttog.

Alla behöver en betraktare. Här är det oftast Pappa, men han kan man inte ta med sig hur som helst. Dessutom kan man inte prata med honom om allt, det hjälper inte hur många gånger han än säger det. Det blir knöligt om betraktaren är vackrare och roligare och trevligare. Det blir svårt att få betraktaren att fortsätta vara betraktare. Om jag tar med mig Rina till Tyskland blir det snart hon som tagit med mig. Det går inte att hjälpa det. Kanske är det så att min enda chans är att klamra mig fast vid Rina och bara hänga med. Hoppas att litet av det hon har smittar, eller går att lära sig. Kanske är det så det måste göras.

Men jag vill stå på egna ben. Jag vill vara min egen och jag vill vara det till vilket pris som helst. Även om jag måste vara ensam och arg. Även om jag måste hata hela världen för att orka vara ensam. Jag vill vara min egen och ingen annans. Om Pappa har rätt så kanske jag kan prova på det en stund. Bara en liten stund, prova att vara min egen. Eftersom ingenting tydligen förväntas av mig. Och akta mig noga för att fastna om det skulle visa sig att det inte var rätt.

Vi kunde bo på flickpensionat, dela rum eller ha två små. Trängas i det lilla köket och köpa specerivaror utan att förstå etiketterna på paketen. Köpa vinylskivor och spela i den vita portabla som vi måste ha med oss och sjunga med i refrängerna. Titta ut genom fönstret och ut över München. Bara jag och Rina. Jag tror att det hade kunnat bli bra, bara vi två.

38.

Vi har väntat på den här kvällen i veckor. Inte för att det är Pappas födelsedag, utan för att det är den här kvällen som det otroliga blir verklighet. Den här kvällen har de rundat månen och satt kurs mot stillhetens hav. Så kallar vi viken härutanför, där det nästan alltid är lä, och det kluckar stilla mot bryggan nere vid vattnet. Men det är ett annat hav,

en annan stillhet, ja till och med en annan planet. Den sjunde juli startade de, och tre dagar har gått sedan dess, tre dagar av spänd förväntan som fått Pappas födelsedag att blekna i jämförelse. Och nu är det bara en fråga om timmar. Som vi har stått allesamman ute i trädgården med kikare och spanat mot himlen, hoppats att få se en skymt av raketen när den far förbi, vinkat mot nattsvarta skyar. Och nu är det bara en fråga om timmar. Nu har de klättrat ned i månlandaren, Neil Armstrong och Edwin Aldrin, och är på väg ned mot månytan. Tänk att få se den på så nära håll med egna ögon. Och i omloppsbana kring månen, den tredje astronauten, som väntar och undrar. Jag undrar hur de har det, om det är kallt i rymden. Kallt i kapslarna. Och nu är det bara en fråga om timmar.

På teve har de inte sagt något ännu. Bara att det blir ikväll, att radiosignalerna från månlandaren rusar mellan mjuka dok av glittrande stjärnor ned mot oss här, dansar rätt in i vår teveapparat och visar sig som en suddig bild. Det blir ikväll, klockan 01:34 beräknas de landa, ta mark, månmark.

Det är en kväll som denna som man får perspektiv på tillvaron. Som man blir varse ens litenhet i universum, världsalltet. Allt går så fort nu, utvecklingen rusar framåt, om tio år kanske vi är på väg mot nästa erövring, på väg mot Mars eller Venus. Vad händer sedan? I morgon har världen blivit dubbelt större! Vad vet vi om framtiden egentligen? Ingenting. Vi har bara drömmar och förhoppningar.

— Efterord av Petter —

Det är så här jag har tänkt: det är svårt att komma ihåg ett helt liv, speciellt om man måste göra det under en och samma kväll. Också om det inte är ens eget liv, utan någon annans. Jaja, snarare ens eget liv genom någon annans. Du vet vad jag menar, du är ju rollspelare.

Så här: nedan listar jag några händelser som är viktiga för mig, som jag tyckte var fina eller har en speciell relation till. Det är inte säkert att de är speciella för dig, eller dig som Petter, eller hur? Men jag vill att du skriver ned stödord kring varje händelse – vilka texter hör till den och hur har du uppfattat dem? Du kan inte sitta och slå i det här häftet under pågående spel, det är bara ivägen. Ungefär som tärningar och regler, du förstår.

Men ännu hellre vill jag att du kompletterar min lista av viktiga händelser. Vad du fastnade för, eller sådant du minns som jag inte mindes när jag skrev ned allt. Jag kan ju knappast veta bäst, isåfall skulle ju ett huvud vara bättre än åtta, och det är inte fallet. Du skulle ju också kunna vara en exceptionellt dålig spelare, men jag tror inte det.

Alltså, sammanfatta det här häftet under de här rubrikerna och lägg till de rubriker (och sammanfattningar) som du saknar. De sidorna river vi av sedan och koncentrerar oss på just dem när vi spelar. Man kan kalla det en spårvagn, på samma sätt som det är en spårvagn att spelarna bestämmer händelseförloppet under spelets gång. Men det är ointressant. Vad som är intressant är hur du kombinerar dig med det här – det ser jag fram emot att få se. Jan och Tobias har förstås hjälpt mig med den här biten. Jag kan ingenting om sittande och stående spel (förklaras på nästa sida), om hur man lägger upp ett "arr" eller formulerar sig så att det går hem i rollspelssalongerna. Alltså, använd den här tiden till att tänka efter före. Tänk dig att nästan 50% av spelet bestäms nu, i förväg med grundval av vad du tänker och skriver nu, och gör det här *på allvar*. Pappa hade uppskattat det.

Återbesök i terminologiholken – *stående och sittande spel*

Inga spår efter Alex har flera nivåer av spel på samma scen samtidigt. En händelse kan utspela sig i ett minne eller i spelets verklighet. Spel kan också snabbt växla mellan dessa två lägen. Av olika anledningar använder vi någonting som kallas "sittande och stående spel". När man sitter befinner man sig i spelets verklighet och när man står befinner man sig i minnen, i drömmar, i återberättandet av faktiska skeenden etc. *Så småningom när spelets form för just er blir tillräckligt klar luckrar vi upp detta, men vi börjar med denna klara distinktion mellan sittande och stående spel.*

Vi kan ta ett exempel: Stellan, Lina, Petter och Rina sitter i soffan i Barnens hus på tomtens sjöside och talar. Detta representeras av spelande sittande på stolar. Stellan och Lina grälar om hur honungsmjölken kokades och tar sig så småningom upp i ett stående spel där Stellan och Lina är minnen och minnen av hur honungsmjölken kokades spelas ut. Men vems minne är det? Om det är Stellas minne (vilket man som spelare måste hålla reda på, vi kan tänka oss att Stellan reste sig först och därför styr) lägger Lina i tre skedar honung eftersom Stellan minns sötman väldigt starkt; Lina minns inte sötman utan sitt recept, en sked honung endast. Kanske tar Lina över scenen och visar Stellan hur det verkligen låg till (på ett plan är Stellan och Lina som fortfarande sitter i barnens hus och grälar scenens tilltänkta publik) – på något sätt som inte blandar bort korten för spelarna.

Kanske genom att Stellan får spela sin scen till slut och att Lina reser sig och styr, eller genom att Linaminnet inte betar sig i enlighet med hur (den sittande) Stellan önskar. Men det är inte slut här! *Petter och Rina som fortfarande sitter kan när som helst kalla tillbaka Stellan och/eller Lina till sittande spel genom att tilltala dem.* Plötsligt säger Petter, "Men Stellan, så var det väl inte!" varvid Stellan förväntas sätta sig ned och kommentera Petters utspel. Kanske växlar Petter och Stellan ett par ord och Stellan reser sig upp och fortsätter (kanske med Petters version införlivad), eller slutar Stellan med sitt stående spel, och så vidare. Lina påverkas förstås på samma sätt. Man kan också göra en poäng av att *inte* reagera på Petters input, vilket är samma sak som att ignorera någons tilltal. Oartigt men ibland nödvändigt.

Om andra roller: Det är inte meningen att du skall spela en annan roll än Lina. Man kan i och för sig tänka sig att du spelar någon av dina kusiner. Men ingen annan såvida inte situationen är väldigt exceptionell eller någon av spelledarna uppmanar dig att ta en annan roll. Den viktigaste insikten är att du inte spelar den rollen, utan någons (den styrandes i scenen) minne av rollen. T.ex. kan mjölkmannen spelas väldigt olika beroende på i vems minne man befinner sig. Det är enkelt, kraftfullt, och vi kommer att prata om detta innan vi börjar spela. Var inte rädda för att "göra fel" – rocka istället. Det kommer att gå precis hur bra som helst.

Allt gott,

Jan & Tobias

Pappas födelsedag

Varje år som går har de druckit mer och mer, de vuxna. Sedan skall de åka båt hem. Dessutom var det dåligt av Stellan att ge bort en bok om månen i present till Pappa bara för att han själv vill läsa den. Att man skall behöva skämmas för sin egen bror! Farbror Antons tal var fantastiskt som vanligt, han kan verkligen handskas med ord. Pappa var rörd, det såg man klart och tydligt. Hoppas att jag orkar hålla mig uppe till det blir dags för månlandningen. Missar jag den får jag väl höra det i resten av mitt liv.

Semesteråsikter

Jag glömmer aldrig den vackra, danska pojken som tog hand om mig förra året när jag mådde illa och kräktes. Han ville ha mig och det kändes härligt; jag har tänkt på det många gånger när det har varit motigt här. Som sjuksyster har man ju knappast tid att roa sig eller springa omkring med pojkar. Det skulle jag kunna tänka mig att göra på min semester alltså. Gärna i Danmark.

Apollo i trädgården

Sjukhussömn, en lätt nattsömn där kroppen är i beredskapsläge hela tiden. Det är egentligen ingen riktig sömn. Man måste vila middag för att kunna fungera som en kristen människa. Jag väcktes och det var som om jag hade varit på Lasarettet, samma arbetsuppgifter, samma frågor, samma skrämde blickar. Petter, Petter, Petter – vad skall vi göra med dig? Honungsmjölk, okej.

Stellan får Stryk

Vi retades, Rina gick ut hårt, Petter gick ut hårt. Jag gick också ut hårt och det var min idé att vi skulle använda teleskopet som en slags gisslan. Det var aldrig meningen att det skulle slå emot, att det skulle spricka och bli otjänligt. Jag skämdes ordentligt. Vi var tvungna att lägga skulden på Stellan, det var enda sättet. Sekunden efter att vi konstaterat att vi faktiskt skadat teleskopet försvann vi upp på övervåningen och barrikaderade oss bakom vindsluckan. Dit upp kunde Stellan inte komma. Vi hade ställt en säng för.

Linus första arbetsdag

Det var min första dag, första gången jag såg en död människa. Det var ett vattenlik, blåskimrande och uppsvullnat. Jag kräktes efter lunchen och de lät mig åka hem. Jag grät igen. Jag kunde inte hjälpa det. Världen var vidrig, otrevlig, osmaklig och hur det än var ville jag inte leva i den. Det retade mig att sådana som Rina levde till synes helt bekymmerslöst och inte funderade över ondskan i världen. Det reade mig att sådana som Rina gjorde vad som föll dem in utan att fundera över att andra kanske inte hade samma möjligheter. Alla mätte inte så bra som de. Jävla snobbism.

Disko i Danmark

Det var den lyckligaste tiden i mitt liv, resorna när vi var fria, själva, vi upptäckte vårt eget Europa. Det var alltid ett sådant jävla ös! ÖS! Vi tog oss långt ut i förorten och sedan rusade vi in till stadskärnan, dansade och drack. Det var alltid ett sådant jävla tryck! Kvällarna i Danmark som fick oss att överleva resten av den övervakade sommaren. I Danmark var jag nattsköterska, och mina patienter älskade mig. Alla tre. Stellan, Petter och Rina. Och jag dem. I Danmark var jag underbar. Jag älskade mig.

Pappa och Paul Petersen

Pappa hade en vän över. Han var artist och sjöng. Han talade nästan bara engelska och det var svårt att förstå vad han sade när han inte hittade de svenska orden. Han var fascinerad av Pappa på något sätt, satt och tittade på honom med samma tindrande ögon som Rina. Vem var han? Vi avbröt nyfiket deras samtal gång på gång. Hade han spelat något som vi kände till? Fanns han i Pappas samling?

Lina och systrarna

I familjen tvärsöver fanns två döttrar i vår ålder. De kunde lika gärna ha varit stumma för de talade aldrig med oss. De bara satt på de sommarvarma klipporna tvärsöver och solade; badade ibland. Vinkade ofta, inte så mycket till mig men till Stellan och Petter. Riktiga tonårshoror som satt och bjöd ut sig till hela viken. Putade med bröstet och skrattade och skrek korta tjejskrik när de halkade på stenarna i vattenbrynet. Jag skulle så gärna ha velat sitta bland dem, men vågade inte. Jag hörde inte till deras typ.

Rina på månen/Stellan med frukost

Vi hade inte kommit till det kapitlet ännu så jag kunde faktiskt inte veta. Hur mår du Rina, egentligen? Är du medveten om att du är speciell, att vi måste skämmas litet för dig? Du är så barnslig och oansvarstagande fastän du är den äldsta av oss alla? Varför är det så? Det är något som inte står rätt till med dig, vad? Är det Emanuel? Du har väl inte legat med honom?

Lina och Rina

Hon gjorde mig så jävla förbannad. Det var ett rent under att det inte smällt tidigare. Jag var bara en hårsman från att bli handgriplig. Jag gav henne vad hon tålde, skällde ut henne och visade henne hur hon var tvungen att se saker. Hon visste inte vad som var för hennes bästa. Hur kunde Pappa älska henne mer?

Rina går i sjön

Om jag får göra en utsaga om framtiden tror jag att Petter blir den som kommer att dö först. Varför vet jag inte, det är mest en känsla jag har. Men jag jobbar ju på lasarett och då arbetar man upp en viss magkänsla för sådant. Jag undrar hur det var med den där knölen, om det var något eller inte. Har han pratat med Stellan om det? Ja? Nej?

Emanuel med vid middagsbordet

Han var så stilig och vuxen. Jag hade dansat med honom två gånger på banan och då hade han bara frågat mig saker om Rina. Han var ute efter henne, helt klart; skulle man säga att jag var ute efter honom vore det sant, men bara jag gjorde aldrig någonting, bara hoppades på att Rina skulle neka honom så att jag fick trösta honom och kanske ha en chans att vinna honom då. Jag nöjde mig med Rinas avfall – jag hatade henne verkligen då.

Och nu satt Emanuel här hos oss och det var Pappa som tagit hit honom. Inte för min skull, bara för Rina. Mig hade de placerat vid köksbordet för att köra ned det i halsen på mig. Han hade Pappa på ena sidan och Rina på den andra. Jag satt ensam på kanten.

Pappa på band

Låt dig påverkas av Pappas band, även om det inte existerar i din värld. Var lugn, du kommer att förstå när tid är. Men visst tycker du om din Pappa, och visst älskar Pappa er alla? Pappa är ju trots allt världens bästa Pappa – du har haft tur du.

Stellan och Linas pappa kommer tillbaka

Han var inte mer än ett fotografi på väggen hemma som var mindre än fotot på Pappa och hängde på väggen under det. Jag kände inte igen honom, inte Stellan heller, inte Pappa heller, bara Mamma. Hon tappade tallrikarna hon bar på och visste inte hur hon skulle reagera. Det såg ut som om hon skämdes – varför? Skulle han komma tillbaka in i våra liv? Med vilken rätt? Hur skulle det bli? Och somrarna på Granhamn med Pappa, var de slut nu? Jag hade inte längtat efter att han skulle komma tillbaka på femton år. Och nu det här! Vi satt ensamma i bersån, Mamma och Stellan och jag och han för att diskutera och klara ut allt. Jag ville mest kräkas.

Månlandningen

Det otroliga skulle bli verklighet, men inte utan att vi först gjorde oss några rediga smörgåsar och litet honungsmjölk. Vi kunde sitta framför teven med våra speciella koppar och mysa. Ta ned en filt från övervåningen. Sanningen att säga var jag inte så lockad av månlandningen som de andra. Men det var så jag var – om alla andra tyckte si måste jag nödvändigtvis tycka så. Litet grand iallafall.

My Dad

(Paul Petersen)

He isn't much in the eyes of the world
He'll never make history
No, he isn't much in the eyes of the world
But he is the world to me

My dad, now here is a man
To me he is everything strong
No, he can't do wrong, my dad

My dad, now he understands
When I bring him troubles to share
Oh, he's always there, my dad

When I was small I felt ten feet tall
When I walked by his side
And everyone would say "That's his son"
And my heart would burst with pride

My dad, oh I love him so
And I only hope that some day
My own son will say
My dad ... now here is a man